

Warszawa, 3 kwietnia 2018 r.

Dr hab. Wojciech Kulesza,
profesor Uniwersytetu SWPS
Wydział Zamiejscowy w Poznaniu
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

Przewodniczący Komisji Naukowej w postępowaniu habilitacyjnym

Dyrektor Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego
Prof. dr hab. Mariola Bidzan

Recenzja dorobku i osiągnięć naukowych
dr. Tomasza Besty

sformułowanych w ramach postępowania habilitacyjnego prowadzonego przez
Radę Wydziału Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego

Uwagi ogólne

Dr Tomasz Besta ukończył studia w 2005 roku w Instytucie Psychologii (Wydziału Nauk Społecznych) Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 2005 - 2009 był na studiach doktoranckich prowadzonych w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk (we współpracy ze Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej) które zakończył rozprawą doktorską pt. : „Złożoność integratywna i radykalizacja postaw w warunku niskiego i wysokiego poziomu stresu” (promotor: dr. hab. Urszula Jakubowska; recenzenci: prof. dr hab. Grzegorz Sędek; [obecnie prof.] dr hab. Małgorzata Kossowska). W kolejnym etapie rozwoju zawodowego w 2010 roku został adiunktem na Wydziale Nauk Społecznych (w Instytucie Psychologii) Uniwersytetu Gdańskiego. Stanowisko piastuje do chwili obecnej.

Opinia w zakresie osiągnięcia naukowego (Dzieła)

Osiągnięciem naukowym (Dziełem), wskazywanym przez Habilitanta jest „(...) ustalenie przyczyn i konsekwencji poczucia jedności z grupą (...)”. Zagadnienie to zostało przedstawione wokół trzech filarów konstytuujących ww. tytuł:

- (1) „mechanizmy radykalizacji postaw i zachowań (...)” (strona 1 autoreferatu);
- (2) „(...) zależności pomiędzy siłą przynależności grupowej, a jakością życia i poczuciem sprawstwa oraz (...) grupowym poczuciem skuteczności (...)” (strona 1);
- (3) „indywidualnego i społecznego funkcjonowania osób aktywnie zaangażowanych w zgromadzenia masowe, protesty i walkę o prawa grupy własnej oraz konsekwencji udziału w przyszłych działaniach zbiorowych (...)”(strona 1).

Elementem łączącym wszystkie trzy pod-tytuły elementy jest fuzja (tożsamości). Fuzja (tożsamości) opisywana jest w literaturze przedmiotu jako

poczucie (również na poziomie emocji; mówi się nawet o *visceral feeling*) przynależności grupowej (opisywanej czasem jako rodzina poszerzona - ma to miejsce na koncercie, czy wobec partii / poglądów politycznych), bez utraty poczucia własnej odrębności (co zakładano mówiąc o psychologii tłumu). Zachowanie owej odrębności jest czasem opisywane (również przez Habilitanta) jako mechanizm odpowiedzialny za ekstremizację działań na rzeczy grupy własnej. Fuzję opisuje się czasem jako poczucie „złania” jednostki z grupą, do której w danej chwili / stale przynależy. Innymi słowy w wypadku zajścia fuzji dochodzi do unifikacji Ja osobistego/indywidualnego z grupowym Ja. W takim wypadku dzielone są wartości, cele grupy, tożsamość. Skutkiem fuzji może być na przykład poczucie wpływu na bieg zdarzeń. Warto wreszcie wspomnieć, że fuzja może zachodzić na przestrzeni trzech procesów. W pierwszym nie ma konieczności upodabniania, zlewania się Ja osobistego z grupowym, gdyż są jednakowe / tożsame. W dwóch pozostałych procesach albo grupa upodabnia się do jednostki albo jednostka do wartości reprezentowanej przez grupę.

Wokół wspomnianych w pierwszym akapicie trzech szczegółowych obszarów Habilitant prezentuje swoje dokonania, które poniżej zreferuję przechodząc do analizy treści przedstawianych artykułów opublikowanych w krajowych i zachodnich recenzowanych czasopismach. Zatem osiągnięciem naukowym (Dziełem) jest zbiór artykułów nt. fuzji (tożsamości).

W ramach pierwszego pod-zagadnienia (radykalizacja postaw) Habilitant prezentuje cztery artykuły publikowane w dobrych czasopismach. Dwa artykuły opublikował w czasopismach z listy JCR (*International Journal of Social Psychology* - IF 0.364, pierwszy autor; *Studia Psychologica* - obecny IF - 0.511; jedyny autor). Pozostałe w *Polish Psychological Bulletin* (Habilitant jest pierwszym autorem), *Current Issues in Personality Psychology* (pismo nieobecne na liście JCR, pierwszy autor).

Analizując zawartość tych czterech artykułów mam jednak wątpliwości, czy wspólnym mianownikiem wszystkich zawartych prac jest wskazywana (w obu miejscach) przez Habilitanta radykalizacja.

W artykule opublikowanym w *Polish Psychological Bulletin* można odnaleźć tego aspektu badań nad fuzją (oddaje to sam tytuł: Identity fusion and status of the Evaluator as moderator of Self-enhancement and Self-verification at the group level of Self-description) choć artykuł jest ważny i ciekawy (np. wdrażana jest koncepcja autoreplikacji - SMAR co wskazuje na dojrzałość badawczą Habilitanta; artykuł prezentuje doskonały przegląd literatury wprowadzając uzasadnienie dla analizy regresji - strona 375).

Podobne zastrzeżenie mam do drugiego artykułu: Readiness to deny group's wrongdoing and willingness to fight for its members: the role of Poles' identity fusion with the country and religious group (*Current Issues in Personality Psychology*). W tym artykule autorzy mówią przecież o zaprzeczaniu złych, negatywnych działań grupy własnej, a nie o radykalizacji działań. W pozostałych dwóch pracach związek z radykalizacją jest wyraźnie widoczny i nie budzi wcześniej sformułowanych przeze mnie zastrzeżeń. Moje zastrzeżenie nie jest jednak na tyle poważne, aby mieć wątpliwość co do dorobku Habilitanta w zakresie fuzji. Fenomen ten jest obecny we wszystkich artykułach.

Warto na koniec wspomnieć, że prezentując pod-zagadnienie radykalizacji Habilitant zmienia tytuł osiowego zagadnienia (co będzie miało

miejsce również w innych miejscach; omówię tę kwestię w dalszej części przedmiotowej recenzji). W autoreferacie mowa jest o „mechanizmach radykalizacji i postaw”. Natomiast w nagłówku zbioru artykułów odnajduję tytuł w szerszym ujęciu: „przynależność, przenikanie się tożsamości społecznej i osobistej i radykalizacji postaw i przekonań”. Drugi tytuł jest zatem bardziej pojemny i precyzyjny. Już teraz zaznaczę, że brak spójności w tym zakresie nie jest jednak zarzutem o dużej wadze oraz nie stanowi podstaw do formułowania wątpliwości podważających zasadność prowadzenia postępowania w zakresie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Drugie pod-zagadnienie zostało zatytułowane: „Fuzja tożsamości, rozszerzania granic Ja, a jakość życia i poczucie własnej skuteczności”. Ponownie odnajduję odmienne nazewnictwo w autoreferacie, gdzie Habilitant opisał ten fragment swojego dorobku jako „określenie zależności pomiędzy siłą przynależności grupowej, a jakością życia i poczuciem sprawstwa oraz mechanizmów rozwoju przekonań na temat grupowego poczucia skuteczności” (strona 2 autoreferatu). W tym przypadku bardziej precyzyjny i obszerny jest tytuł z autoreferatu.

W tej części Habilitant prezentuje cztery artykuły publikowane w *Applied Research* - obecny IF 1.286, *The Journal of Social Psychology* - obecny IF 0.844 (oba czasopisma z listy JCR), *Psychologii Ekonomicznej*, *Psychologii Społecznej*. Habilitant jest pierwszym autorem trzech z tych artykułów. Uważam, że trzy prezentowane artykuły wypełniają obszar tematyczny wskazany w tytule (tytułach). Jeden budzi moją wątpliwość: „Zastosowanie skali poczucia rozszerzenia Ja w miejscu pracy w warunkach polskich” (*Psychologia Ekonomiczna*). W pracy odnajduję co prawda rozszerzanie Ja, ale nie w kierunku opisywanym przez Habilitanta. Nie znajduję tam związku z siłą przynależności grupowej, jakości życia i poczuciem sprawstwa. Pośrednio być może da się takie nawiązanie zarysować, gdyż Habilitant mówi o satysfakcji z pracy, zaangażowaniu, przywiązaniu do organizacji. Nawiązanie nie jest jednak na tyle czytelne aby bezsprzecznie powiązać rzeczony artykuł z przewodnim zagadnieniem.

Trzecie zagadnienie zostało zatytułowane: „Udział w zgromadzeniach masowych oraz związek pomiędzy fuzją tożsamości, rozszerzeniem granic Ja rozwoju i tendencją do działań zbiorowych”. Po pierwsze ten tytuł nieco „nie brzmi” (nie wiem, jak można rozszerzać Ja rozwoju), a po drugie ponownie różni się on od tytułu wskazanego w autoreferacie: „indywidualne i społeczne funkcjonowanie osób aktywnie zaangażowanych w zgromadzenia masowe, protesty i walkę o prawa grupy własnej oraz konsekwencji udziału w zgromadzeniach masowych dla rozwoju tożsamości społecznej i nasilenia intencji do przyszłych działań zbiorowych”. W obu prezentowanych w tej części pracach Habilitant jest pierwszym autorem, a oba czasopisma są bardzo prestiżowe (*European Journal of Social Psychology* - obecny IF - 1.973; *Group Processes and Intergroup Relations* - obecny 5 letni IF 2.223!). Uważam, że oba artykuły mówią dokładnie o tym, co Habilitant zakładał w tytule / tytułach.

W ogólnej perspektywie dorobek Habilitanta w zakresie wskazanym w osiągnięciu naukowym (Dziele) jest znaczny. Podsumowując, jako osiągnięcie naukowe Habilitant wskazuje 10 artykułów naukowych. Dwa ukazały się w cenionych czasopismach zachodnich (*Group Processes and Intergroup Relations*; *European Journal of Social Psychology*) o bardzo wysokim IF

(1.743 oraz 1.973). Cztery artykuły również ukazały się w czasopiśmie notowanych na liście JCR (*Applied Research in Quality of Life, Studia Psychologica, International Journal of Social Psychology, The Journal of Social Psychology*) ale IF jest niższy (0.818; 0.442; 0.458; 0.844). Cztery artykuły ukazały się w cenionych czasopiśmie spoza listy JCR (*Polish Psychological Bulletin, Current Issues in Personality Psychology, Psychologia Społeczna, Psychologia Ekonomiczna*). Z tej perspektywy dorobek Habilitanta nie jest bardzo pokaźny, ale wystarczający.

Zsumowany Impact Factor(y) czasopiśmie zawartych w głównym dokonaniu naukowym (6.278) wskazują na silną aktywność naukową. Widać wyraźny przyrost publikacji w latach 2013 - 2017 co pozwala przewidywać na dalszy rozwój Habilitanta i umocnienie Jego pozycji naukowej. Wskaźniki te wyraźnie pokazują na międzynarodową aktywną działalność naukową Habilitanta, jego prace są rozpoznawalne nie tylko w kraju; są spójne, dotyczą jednej dziedziny i wprowadzają nową wiedzę oraz poszerzają istniejącą. Chciałbym również podkreślić, że czasopiśmie w których publikuje wskazuje na Jego szeroką orientację w nauce. Publikuje On nie tylko w czołowych czasopiśmie psychologicznych, ale również takich, które mają szersze spektrum zainteresowania.

Warte podkreślenia jest również fakt, że Habilitant bada fuzję w rzeczywistych grupach społecznych (tj. kibiców i kiboli [Political extremism, group membership - np. *International Journal of Social Psychology*], protestantów podczas marszów, aktywistów społecznych - np. Masy Krytycznej czyli akcji rowerzystów; środowisk LGBTQ[R-o którym zapomniał Habilitant], którzy brali udział w marszach równości; osób biorących udział w akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy). Jest to miła i ważna odmiana wobec badań, w których dość często analizuje się wyobrażenie wpływu sytuacji, czy też w sztucznych warunkach laboratoryjnych stara się odtworzyć realne sytuacje społeczne. A przecież fuzja jest „żywym” fenomenem i winno być badane nie tylko w laboratoriach. Habilitant aktywnie włącza się w ten ważny (choć wymierający) nurt psychologii społecznej.

Kolejnym osiągnięciem Habilitanta jest skupienie na metodologii badań. W kilku pracach można znaleźć wskazania, że prowadzi on pilotaże (np. Identity Fusion - *Polish Psychological Bulletin*) procedur co wskazuje na dojrzałość badawczą

Na koniec chciałbym sformułować kilka krytycznych uwag.

1) Jaki jest tytuł osiągnięcia naukowego?

Wskazywany przez Habilitanta tytuł Dzieła zmienia się w trakcie lektury przedstawionych przez Niego dokumentów. Na pierwszej stronie autoreferatu tytuł brzmi: „(...) ustalenie przyczyn i konsekwencji poczucia jedności z grupą (...)” - (pierwsza strona autoreferatu). Zmienia się on jednak na drugiej stronie drugiej autoreferatu oraz w dokumencie pt. „Wykaz opublikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i

popularyzacji nauki”. Tamże brzmi on: „Przenikanie się tożsamości społecznej i osobistej: konsekwencje dla funkcjonowania indywidualnego i społecznego jednostki” (strona 1). Ten sam tytuł (drugi) odnajduję również w dokumencie kierowanym do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów (wniosek z 19 października 2017). Widać więc wyraźnie, że treść jest odmienna, np. drugi i trzeci tytuł porzuca „przyczyny”. Brak spójności w tym zakresie utrudnia nieco analizę osiągnięcia naukowego (Dzieła), ale chciałbym podkreślić, że w mojej ocenie dysharmonia w tym zakresie nie jest dyskwalifikująca i zapewne wynika z niedopatrzenia Habilitanta.

- 2) Czy tytuł osiągnięcia naukowego odpowiada treści artykułów mających za zadanie konstytuować owo osiągnięcie?

Z jednej strony, poddając lekturze kolejne artykuły widzę wyraźnie, że wszystkie mówią o jednym zagadnieniu, które najkrócej można ująć jako fuzję. Z drugiej jednak, oba wymienione przeze mnie w pierwszym punkcie tytuły wyraźnie wskazują na konsekwencje (dla ludzi, grupy) płynące z „doświadczenia” fuzji. Pierwszy tytuł dodaje do konsekwencji również przyczyny owej fuzji. Zatem Habilitant stawia wyraźny akcent na przyczyny i skutki analizowanego zjawiska. Akcent ten niestety nie wybrzmiewa z artykułów będących osiągnięciem naukowym (Dziełem). Wszystkie artykuły prezentują analizy korelacyjne, które przecież wykluczają wnioskowanie przyczynowo-skutkowe. Co prawda Habilitant konstruuje w nich modele, które takie zależności starają się budować (co należy podkreślić jest zgodne ze sztuką), jednakże konstrukcja wszystkich badań (kwestionariuszowe, bez manipulacji eksperymentalnej) wykluczają zebranie danych pozwalających formułować wnioski przyczynowo-skutkowe. Uważam, że jest to poważny i największy zarzut w przedmiotowej recenzji. Stawiam tym samym zarzut nie tyle nieprecyzyjnego tytułu, czy nieprzystającego do treści, co wskazujący na poważną usterkę natury metodologicznej, której Habilitant winien uniknąć.

Wyraziwszy tę krytyczną uwagę chciałbym jednakże podkreślić, iż uważam, że Habilitant popełnił błąd niedopatrzenia, braku skupienia (co widać choćby na wspomnianej w pierwszym punkcie braku harmonii między tytułami osiągnięcia naukowego wymienionego w dwóch miejscach), a nie, że nie posiada stosownej wiedzy. Widząc Jego dorobek i analizując dyskusję przedstawianych przez Niego artykułów (w których wprost pisze o braku możliwości stawiania zależności przyczynowo-skutkowych - np. When membership gives strenght to act - *The Journal of*

Social Psychology) jestem pewien, że odróżnia przyczynowość i skutek, od związku korelacyjnego.

Krótko mówiąc chciałbym podkreślić, że tytuł / tytuły osiągnięcia naukowego w postaci zbioru artykułów nie są przystające do treści wymienianych prac: nie pozwalają twierdzić o przyczynach i skutkach mechanizmu fuzji.

- 3) Czy szczegółowe podtytuły (które przedstawiłem na wcześniejszej stronie, a Habilitant na stronach 1-2) tworzą spójną całość z tytułem głównym osiągnięcia naukowego (Dzieła)?

Nie do końca. Moją wątpliwość rodzi (najmniej obszerna) grupa artykułów skupiona pod trzecim podtytułem „indywidualnego i społecznego funkcjonowania osób aktywnie zaangażowanych w zgromadzenia masowe, protesty i walkę i prawa grupy własnej oraz konsekwencji udziału w zgromadzeniach masowych dla rozwoju tożsamości społecznej i nasilenia intencji do przyszłych działań zbiorowych” (strona 2 autoreferatu). Pierwsza część tego pod tytułu w żadnej mierze nie realizuje wyznaczonego przez Habilitanta tytułu osiągnięcia naukowego (Dzieła) w którym wyraźnie podkreśla On przyczyny i konsekwencje. Odnajduję je dopiero w drugiej części tytułu (i w konsekwencji: przedstawionych artykułów).

- 4) Metodologia badań.

We wszystkich pracach stanowiących Dzieło Habilitant prowadzi analizy korelacji (czasem, jak w badaniu 2 - *Overlap between personal and group* - *Studia Psychologica*, prowadzone są testy T, lecz w schemacie badania korelacyjnego; nieliczne regresje i moderacje). Kwestia ta jest problematyczna z dwóch powodów. Po pierwsze (co już omówiłem wyżej), Habilitant nie odpowiada na pytanie o przyczyny i konsekwencje. Po drugie, Habilitant słusznie zwiększa próby badawcze do ponad stu osób (a nawet trzystu - badanie 1, *Readiness to deny group's wrongdoing* - *Current Issues in personality Psychology*; badanie 1 - *Overlap between persona land group identity* - *Studia Psychologica*; czy nawet 700 - *What do I gain from joining crowds* - *European Journal of Social Psychology*), co oczywiście ma wpływ na istotność statystyczną korelacji. Po prostu - im więcej osób badanych, tym większa szansa osiągnięcia istotności statystycznej korelacji. Może być to jednak zabieg nie mówiący o naturze badanego zjawiska a o zapobiegliwości badaczy. W mojej ocenie jest to zarzut nie tylko do Habilitanta, ale i całej dziedziny. Po trzecie, po prostu brakuje mi eksperymentów.

5) Analiza wpływu prac Habilitanta na dziedzinę.

W części artykułów Habilitant stawia sobie za cel replikację notowanych wcześniej wyników w nowym kontekście kulturowym (np. Rediness to deny group's wrongdoing - *Current Issues in Personality Psychology*; Overlap between persona land group identity and its relation with radical - *Studia Psychologica*). Czasem oczywiście (np. w „Przynależność grupowa i poczucie - *Psychologia Społeczna*) Habilitant uzyskuje odmienne wyniki, ale czy zmieniają one dziedzinę w istotnym zakresie? W mojej ocenie: w niewielkim. Z powodu, iż przedmiotem przewodu nie jest psychologia międzykulturowa cel ten wydaje mi się o małym znaczeniu. Albowiem wnosi do literatury przedmiotu jeden tylko mało istotny wynik: tak - w Polsce też (albo: nie - w Polsce nie).

Podsumowując: Dzieło stanowi wystarczający wkład w literaturę przedmiotu czyniąc Habilitanta aktywnego badacza i autora z tego zakresu. Zebrany dorobek naukowy uwzględniony w Dziele i uzyskany po doktoracie spełnia kryterium wkładu w rozwój interesującego Go zagadnienia. Spełnia więc ustawowe kryteria stosowane przy nadawaniu stopnia doktora habilitowanego.

Opinia w zakresie dorobku towarzyszącego

Sumaryczny Impact Factor czasopism, w których Habilitant jest autorem budzi szacunek: 20.597 a liczba artykułów sięga 11 prac. Niewielka część oscyluje wokół IF 1 a znakomita większość znacznie przekracza tę wartość. Habilitant jest pierwszym autorem w jednym artykule (*Annals of Psychology*) z 11. Impact Factor(y) wahają się od 0.768 do nawet 5.510 (*Journal of Personality and Social Psychology*; Habilitant jest jednym z 17 autorów, z których część jest czołowymi badaczami w dziedzinie fuzji; *Plos One* - jednym z 34 autorów). W dziale B dorobku towarzyszącego Habilitant wymienia dziewięć prac: artykułów i książek, w których aż w sześciu z nich Habilitant jest pierwszym autorem. Prace ukazywały się najczęściej w dobrych czasopismach i cenionych wydawnictwach. W części C dorobku towarzyszącego Habilitant przedstawia 4 opracowania zbiorowe.

Wskaźniki te wyraźnie pokazują na międzynarodową aktywną działalność naukową Habilitanta również w innych dziedzinach niż wskazane w Dziele. Jego prace ukazują się na łamach międzynarodowych i krajowych czasopism naukowych. Szkoda, że Habilitant nie załączył wydruków artykułów stanowiących towarzyszący dorobek. Nie jest to jednak uwaga w żaden sposób krytycznie oceniająca ów dorobek.

Analizując tytuły prac wyraźnie widać, że zainteresowania Habilitanta znacznie wykraczają poza pojęcie fuzji (choć w części II wymienia on również pracę z tego zakresu: What makes a group worth dying for? *Journal of Personality and Social Psychology*). Zajmuje się On:

- psychologią religii/duchowości (Religijność poszukująca i fundamentalizm religijny - *Roczniki Psychologiczne*; Self-concept clarity and religious orientations - *Journal of Religion and Health*; Sense of

- purpose in life and escape from Self as the predictors of quality life in clinical samples - *Journal of Religion and Health*),
- przemocą (Osobowościowe korelaty postaw wobec przemocy u kobiet i mężczyzn - *Czasopismo Psychologiczne*),
- społecznymi konsekwencjami wdrażania energii atomowej (Społeczny wymiar procesu wdrażania energetyki jądrowej - *Ekoatom*) i bezpieczeństwem energetycznym (Czynniki psychologiczne związane z percepcją bezpieczeństwa technologii energetycznych - *Przegląd Naukowo - Metodyczny*; Psychological mechanisms underlying perception and evaluation of risks related to technology - *European Journal of Transformation Studies*; Trust in the source of received information as a factor related to public perception of shale gas drilling - *Current Issues in Personality Psychology*),
- transportem publicznym (Hear and mind in public transport: Analysis of motives, satisfaction and psychological correlates - *Transportation Research Part F*),
- doborem w bliskich związkach (Which is better in fat times and in lean times - *Current Psychology*),
- anomią (Revisiting the measurement of anomie - *Plos One*)
- itp.

Podsumowując cały dorobek naukowy chciałbym zauważyć, że Dzieło stanowi poważny wkład w literaturę przedmiotu z zakresu fuzji czyniąc habilitanta aktywnego badacza i autora z tego zakresu. Zauważyć należy, że nie tylko dorobek przedstawiony w Dziele jest wystarczająco rozległy/liczny. Sumaryczny wskaźnik cytowań również jest wystarczający: WOS - 43 (bez autocytowań; bardzo dobry rezultat), Indeks Hirscha (WOS) - 3 (dobry rezultat).

Dorobek spełnia ustawowe kryteria stosowane przy nadawaniu stopnia doktora habilitowanego. Patrząc, na krótki czas uzyskania takiej liczby spójnych publikacji z dziedziny fuzji spodziewać się należy, iż dorobek ten będzie się szybko powiększał. Dorobek towarzyszący również jest znaczny, a jego rozległość tematyczna wskazuje na szerokie zainteresowania Habilitanta.

Opinia w zakresie dorobku dydaktycznego, w zakresie grantów naukowych, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej, aktywności konferencyjnej oraz nagród.

Na wstępie warto zauważyć, że Habilitant aktywnie współpracuje z czołowymi badaczami dla dziedziny, która stanowi przedmiot przewodu habilitacyjnego (fuzja). Jest on członkiem nieformalnej grupy badawczej W. Swanna i publikował z A. Gomez (cenieni badacze w dziedzinie przedmiotu Dzieła). Jest również członkiem nieformalnej grupy badawczej analizującej fenomen anomii, która to dziedzina jest przecież ciekawym lustrzanym odbiciem fenomenu włączania się w działania grupowe (które są przedmiotem dociekań naukowych Habilitanta). Owocem tych obszarów współpracy są publikacje.

Habilitant w 2015 roku przez miesiąc wizytował University of Huston (w ramach współpracy między uniwersytetami: Huston i Gdańskim a nie w ramach wizyty z zakresu badań Habilitanta).

Habilitant kierował dwoma grantami prowadzonymi we współpracy międzynarodowej (Hiszpania, Francja) oraz dwoma krajowymi prestiżowymi projektami (Sonata i Sonata Bis; Narodowe Centrum Nauki) co pokazuje na jego aktywność i skuteczność w zakresie pozyskiwania środków na badania. Ponadto był członkiem zespołów badawczych powstałych dzięki kolejnym czterem projektom grantowych, w którym Habilitant był wykonawcą. Warto zauważyć, że ich uzyskanie bezpośrednio prowadzi do trafnego wykorzystania uzyskanych środków publicznych czego wskaźnikiem są publikacje naukowe nierzadko ukazujące się na łamach dobrych/bardzo dobrych czasopism z listy JCR.

Habilitant został uhonorowany następującymi nagrodami i stypendiami:

- (1) stypendium naukowe w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (2009),
 - (2) medalem Komisji Edukacji Narodowej (2013),
- które pokazują szerokie docenienie jego (nie tylko naukowej)

działalności.

Habilitant jest bardzo aktywnym uczestnikiem zagranicznych i krajowych konferencji naukowych. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora (2010 r.) Habilitant wystąpił na 16 konferencjach naukowych z czego 4 wystąpienia miały miejsce w Polsce co po raz kolejny wskazuje na międzynarodowy charakter jego aktywności naukowej (na marginesie: w dorobku mylnie wskazał On udział w konferencjach sprzed promocji na stopień naukowy doktora).

Jego aktywność naukowa (również międzynarodowa) jest wyraźnie widoczna w zakresie udziału w komitetach redakcyjnych czasopism naukowych (*Current Issues in Personality Psychology* - w którym publikował, *Psychologia Społeczna* - w której publikował, *Frontiers in Psychology* w którym publikował) oraz w zakresie członkostwa w międzynarodowych towarzystwach naukowych (*International Society of Political Psychology*, *European Association of Social Psychology* [mylnie dodając: *Experimental*]). Jest również członkiem Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. Cenne jest osiągnięcie Habilitanta statusu recenzenta 11 czasopism naukowych z kraju (m.in. *Studia Psychologiczne*, *Roczniki Psychologiczne*, *Psychologia Społeczna*, *Psychologia - Etologia - Genetyka*) i zagranicy (*Journal for Scientific Study of Religion*, *Social Science Computer Review*, *Self and Identity*, *European Journal of Social Psychology*, *Psychological Reports*).

W ramach aktywności dydaktycznej Habilitant wskazuje osiem kierowanych przez siebie przedmiotów z zakresu psychologii (różnie indywidualnych, osobowości, konfliktów międzygrupowych, ogólnej, społecznej), przemocy, tożsamości społecznej i seminariów magisterskich (w ramach których wypromował 11 magistrantów co jest dość dobrym osiągnięciem). Habilitant nie raportuje żadnych nagród i wyróżnień w zakresie dydaktyki co jednakże nie dyskwalifikuje Jego szerokiej działalności nauczyciela akademickiego.

Przechodząc do analizy Jego (pozanaukowej) działalności warto wskazać, że aktywność popularnonaukowa Habilitanta również nie budzi zastrzeżeń. Wskazuje On na 13 opracowań popularnonaukowych, wystąpień medialnych co nie jest wybitnym osiągnięciem ale stanowczo wystarczającym i satysfakcjonującym. Opracował około 150 ekspertyz sądowych co jest cennym wskazaniem na umiejętność przełożenia teorii na praktykę. Na dorobek praktyczny wskazuje również uzyskanie (w 2011 roku) certyfikatu terapeuty behawioralnego. Dokonanie to jest warte zauważenia również z tego powodu, iż jest to nie tylko jeden z nielicznych opartych na wynikach badań naukowych nurtów terapeutycznych, to wskazuje na Jego szerokie zainteresowania. Habilitant ukończył podyplomowe studia z zakresu zwiększania kompetencji koniecznych dla współpracy nauki i biznesu (kurs prowadzony przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” oraz Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji).

Podsumowanie

Oceniam, że dorobek dr. Tomasza Besty spełnia wymagania Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym i stanowi wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej psychologia. W związku z tym stwierdzam, iż dorobek naukowy uzasadnia nadanie habilitantowi stopnia doktora habilitowanego (w nawiązaniu do Dz. U. z 2017 poz. 1789) w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia oraz dopuszczenie dr. Tomasza Besty do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Warszawa, kwiecień 2018.

